

SÖZCÜKTE VE SÖZ ÖBEĞİNDE ANLAM

- “Kendi toplumsal gerçeğini ortaya koyma” sözü bir sanatçı açısından içinde yaşadığı topluma sırt çevirmemeyi, bir eser açısından ise toplumsal yaşama ayna tutma özelliği göstermeyi ifade eder.
- “Elinde bir harita, pusula olmama” sözü “geçmişin birikimlerinden yararlanmama” anlamı taşır.
- “Bu aymazlıkları rekabet kuruluna havale etmek (ceza vermek) de görevlerimiz arasında yer alırdı.”cümlesinde “havale temek” sözü “ceza vermek” anlamında kullanılmamıştır.
- “Çay bitti, isterseniz kahve yapayım.” cümlesinde “bitti” fiili “tükeni” anlamında kullanılmıştır.
- “Yeterince emek harcamayıp zihninizdeki tarlayı sürmezseniz hiçbir işte başarılı olamazsınız.”cümlesinde altı çizili söz grubu “belleğine işlerlik kazandırarak onu geliştirmek” anlamında kullanılmıştır..
- “Kartalkaya, Bolu’ya kışın tatil için gelenlere ev sahipliği yapmaktadır.”cümlesinde insan dışındaki bir varlığa (Kartalkaya) insan özelliği (ev sahipliği yapmak) verilerek insandan doğaya aktarma (kişileştirme) sanatına başvurulmuştur.
- “Söz konusu oyunun, salt güldüren, eğlendiren değil; üzen, düşündüren yönleri de var.”cümlesinde “güldüren, eğlendi-

ren” sözleri ile “üzen” sözü arasında karşıtlık söz konusudur.

- “Kışın Burgazada da yakınındaki kardeş adalar gibi fazla konuşmuyor.”cümlesinde insan dışındaki bir varlığa (Burgazada) insana özgü nitelik (fazla konuşmuyor) verilerek kişileştirme sanatına başvurulmuştur.
- “Yosun tutmuş bir yalnızlık okunuyordu adamın gözlerinde.”cümlesinde “yosun tutmuş” söz öbeği “yalnızlık” sözcüğünü somutlaştırmıştır.
- “Sıcak bir yaz günü, akşam uzaklardaki çocuklarımızı konuştuğumuz” dizelerinde altı çizili sözcük ilk (temel) anlamıyla kullanılmıştır.
- “Hafta sonuna alınan toplantı yüzünden bütün planlarım suya düştü.” cümlesinde altı çizili söz cümleye “gerçekleşmeme” anlamı katmıştır.
- “Tarih öncesi çağlardan günümüze kadar çok çeşitli uygarlıkların yaşam alanı olan bu kent, her defasında küllerinden doğarak bölgenin cazibe merkezi olmuştur.”cümlesinde altı çizili sözle “yitirdiği işlevi ve canlılığı yeniden kazanmak” anlamı kastedilmiştir.
- “Kıyı kentlerimizde güney rüzgârlarına aldanan ağaçlar çiçeklenmeye başladı.” cümlesinde insana özgü olan “aldanma” niteliği, ağaçlara aktararak kişileştirme sanatına başvurulmuştur. “Bahar, kapımızı çalmak üzere.” cümlesinde insana

özgü olan “kapı çalma” niteliği bahara aktarılarak kişileştirme yapılmıştır.

- ♣ “Karadeniz, burada Akdeniz’i kıskanıp rengini birkaç ton açmıştır.”cümlesinde “Karadeniz’e insana özgü olan “kıskanma” niteliği verilmiştir.
- ♣ “Beyaz kumlu kıyıyı döven dalgalara bakılırsa hırçınlığından vazgeçmemişti Karadeniz.”cümlesinde de yine “Karadeniz’e insana özgü olan “hırçınlık” niteliği verilmiştir. Yani cümlede kişileştirme sanatına yer verilmiştir.
- ♣ “Kaç yaran varsa hepsine dokunan bir şey çıkıyor bu ağrıttan.”cümlesinde “yara” sözcüğü “dert” anlamı kazanmış ve mecaz anlamda kullanılmıştır.
- ♣ “Bir sanatçıya farklı pencerelerden bakıldıkça onun yaptıkları ışıldar, renklenir.” cümlesinde geçen “farklı pencerelerden bakmak” sözüyle “değişik bakış açılarına göre yorumlamak” anlamı kastedilmiştir.

ATASÖZLERİ, DEYİMLER VE İKİLEMELER

- ♣ “Bilinir ki edebiyat, bilimdeki gibi buluşların değil, yaratıcılığın ürünüdür. Bu gerçeği göz önünde bulundurması gereken eleştirmenin işi, beğendiğini göklere çıkarmak,
I
beğenmediğini yerin dibine batırmak değil,
II
üzerinde durduğunun hakını vermekti. Eleş-
III
IV
timen, derinlemesine çalışmalar yaptıkça ya-
V
zarın yapmak istediklerini anlayacak; onları değerlendirirken inandırıcı ölçütler kullanacaktır.”
- Parçada V numaralı söz öbeği deyim özelliği göstermemektedir.
- ♣ “Uysal, yumuşak huylu o genci çocuklğundan beri tanırım. (ağız birliği etmek)” cümlesi ayraç içinde verilen deyim anlamını içermemektedir. “Ağız birliği etmek” deyimini bir konu hakkında herkesin aynı şeyleri söylemesi anlamını taşır.
- ♣ “Karşılaştığımızda, diploma törenine gidiyordu, sevinç ve heyecandan uçacak gibiydi.” cümlesinde sözü edilen kişinin durumunu en iyi, “içi içine sığmamak” deyimini en iyi açıklar.
- ♣ “Onu karşımda görünce gözlerime inanamadım, çok şaşırdım.” cümlesinde “gözlerime inanamadım” deyimini açıklamasıyla

(çok şaşırdım) verilmiştir. “Herkes kendi havasındaydı, kimse onunla ilgilenmiyordu.” cümlesinde yer alan deyim (kendi havasında olmak) açıklaması yoktur.

- “Yüzünün derisi kalın” sözü utanmayan, pişkin, başkalarının eleştirilerini dikkate almayan, başkalarını rahatsız edici bir şekilde davrandığı hâlde bunu önemsemeyen bireyler için kullanılır.
- “Çan çan etmek” deymi hoşla gitmeyen, benimsemeyen bir konuşma tarzını nitelendirmek için kullanılır.
- “Gündelik yaşam” sözü deyim değildir.

CÜMLEDE ANLAM VE YORUM

- “İçin” edatı ile kurulan bazı cümleler amaç bazı cümleler ise neden-sonuç anlamı taşır. Cümlede geçen “için” edatı, “amacıyla” anlamı kazanırsa cümleye amaç anlamı katar. “İçin” edatının anlamı bu edattan önceki sözcüğe –den eki kullanılarak kazandırılırsa “için” edatı cümleye neden- sonuç anlamı katar.
- “Gerekçe” bir olayın nedenidir. Sorularda hangi cümlemin gerekçeleri isteniyor ise o cümlelere “Neden?” sorusu sorulur. Bu soruya cevap veren diğer cümleler gerekçe durumundadır.
- Doğruluğu ya da yanlışlığı kanıtlanabilen cümleler nesnel, doğruluğu ya da yanlışlığı kanıtlanamayan cümleler öznel nitelik taşır. “Kahvaltı masasında reçeller, peynirler ve annemin kızarttığı ekmekler duruyor.” cümlesi nesnel özellik taşımaktadır. Çünkü bu cümleyi okuyan herkes cümleden aynı anlamı çıkaracaktır.
- “Sonbahar ve kış aylarındaki soğuk, puslu, karanlık, yağmurlu havalardan psikolojik durumumuz olumsuz yönde etkilendiği gibi metabolizma da yavaşlıyor.” cümlesinde psikolojik durumun etkilenmesi ve metabolizmanın yavaşlaması kış aylarındaki soğuk, karanlık ve yağmurlu hava gibi nedenlere bağlanmıştır.
- “Önemli olan, bu yazar hakkında bilgi edinmek ve onu kimi özellikleri ile tanımak değil, yazdıklarının ışığında tanımaktır.”

cümlesinde geçen “yazarı yazdıklarının ışığında tanımak” sözü ile “yazarı anlamada yapıtlarında anlattıklarından yararlanmak” düşüncesi dile getirilmektedir.

- “Yazıların arasına yerleştireceğin resimlerle, anlatmak istediklerini somutlaştırabilirsin.” cümlesinde anlatılmak istenenin nasıl somutlaştırılacağı ile ilgili bir öneri dile getirilmiştir.
- “Bu izler, Kars’ın dünyanın en eskisi kültürlerinden birine beşiklik ettiğini gösteriyor.” cümlesinde “bu izler” sözünden yola çıkılarak bir sonuca (çıkarıma) varılmıştır.
- “Sıcaktan kavrulanlar kendilerini denize atıyordu.” cümlesinde “kavrulanlar” sözü ile bir abartma dile getirilmiştir.
- “Doğa güzelliklerinin yanı sıra tanıtım çalışmalarının artması, burada turizmin canlanmasını sağladı.” cümlesinde “turizmin canlanması”; “doğa güzellikleri ve tanıtım çalışmalarının artması” gibi nedenlere bağlanmıştır.
- “Doğasını hoyratça talan ettiğimiz yurdu-muz, günü geldiğinde yine ağaçlarıyla, çiçekleriyle, böcekleriyle bize bir güzellik şöleni sunar.” cümlesinde hem eleştiri (doğasını hoyratça talan ettiğimiz yurdu-muz) hem de övgü (bize bir güzellik şöleni sunar) söz konusudur.
- “Sebzelerinizi akan suyun altında yıkamak yerine su dolu bir kapta yıkarsanız yılda ortalama 18 ton suyun boşa akmasını önlemiş olursunuz.” cümlesinde

sebzeleri “akan suyun altında yıkama” ile “su dolu bir kapta yıkama” durumları karşılaştırılıp bu durumlar arasındaki fark dile getirilmiştir.

- “(I) Meyvelerin çabuk bozulması, insanları, onları saklamak için farklı yöntemler bulmaya yöneltti.

(II) Soğutma sistemleri olmadığından insanlar meyveleri kuruttular.”

Parçada birinci cümlede insanların meyveleri saklamak için farklı yöntemler bulmaya çalışmasının nedeni meyvelerin çabuk bozulması olarak verilmiştir.

İkinci cümlede ise insanların meyveleri kurutmalarının nedeni soğutma sistemlerinin olmamasına bağlanmıştır.

- “Fransa’da bir kişi günde ortalama 150 litre su tüketirken bir Etiyopyalı, günde 5 litre suyla yetinmek zorundadır.” cümlesinde Fransa’daki bir kişiyle bir Etiyopyalının günlük su tüketim miktarları karşılaştırılmıştır.
- “Anlatım biçimi, bir yazar ya da şairin düşünce ve duygularını anlatmada seçtiği yoldur.” cümlesinde bir tanım yapılmıştır. Bir cümlenin konusuna “Nedir?” sorusu eklenerek o cümlenin tanım cümlesi olup olmadığı anlaşılabilir. Yukarıdaki cümle-ye “Anlatım biçimi nedir?” sorusu sorulduğunda cümlenin bu soruya cevap verdiği görülür.

- “Sanat Evi’nden en az bir kitabı yayımlanmış yazarlar ve en az bir kişisel sergi açmış ressamalar yararlanabiliyor.” cümlesinde Sanat Evi’nden yararlanabilmek “en az bir kitap yayımlanmış olmak” veya “en az bir kişisel sergi açmış olmak” koşullarına bağlanmıştır.

- “Yaptıkları üzerine yazılmış inceleme yazılarının sayısı, onun nitelik açısından ciddi bir okur kitlesine sahip olduğunu gösterir.” cümlesinde “yaptıkları üzerine yazılmış inceleme yazılarının sayısı” söz öbeğinden yola çıkılarak “onun nitelik açısından ciddi bir okur kitlesine sahip olduğu” sonucuna (çıkarımına) varılmıştır.

- “Ayrıca denemeleri de olan bu öykücü- müzün işlek, akıcı ve kolay anlaşılır dili göze çarpan özellikleri arasında.” cümlesinde geçen “akıcı ve kolay anlaşılır dili” sözü bu cümlenin üslupla ilgili olduğunu gösterir.

- “Mekân tasvirine verilen önem, Stendhal’de olduğu kadar Balzac’ta ve Tolstoy’da da vardır.” cümlesinde “mekân tasvirine verilen önem” bakımından Stendhal, Balzac ve Tolstoy arasındaki benzerlik karşılaştırma yoluyla dile getirilmiştir.

ANLATIM BOZUKLUKLARI

- “Bence bu konunun üzerinde daha fazla durmaya gerek yok diye düşünüyorum.” cümlesinde “bence” ve “diye düşünüyorum” sözlerinin bir arada kullanılması anlatımı bozmuştur. Yani cümlede gereksiz söz kullanılmıştır.
- “Artan yemeklerinizi çöpe değil, sokak hayvanlarına verin.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “değil” sözcüğü yerine “atmayın” sözcüğü kullanılarak giderilebilir.
- “Burada, en büyük iki taş bakınca birinde öküz başı, diğerinde hilal vardı.” cümlesindeki anlatım bozukluğunu gidermek için cümleyi şu şekilde düzenlemek gerekir: “Buradaki en büyük iki taşın birinde öküz başı, diğerinde hilal vardı.”
- “Önerilere kulak vermezseniz kilo alır ve sağlığınız etkilenir.” cümlesindeki anlatım bozukluğu birinci yüklem olan “alır” fiilinin “alırsınız” şeklinde şahsa bağlanmasıyla giderilebilir.
- “Kimi kişiler, bilgisayar başında ya hiç ya da gereğinden fazla zaman geçiriyor.” cümlesinde yüklem eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Bu cümle şu şekilde düzeltilebilir: “Kimi kişiler, bilgisayar başında ya hiç zaman geçirmiyor ya da gereğinden fazla zaman geçiriyor.”
- “Bu her birimizin kendimize sormamız gereken bir sorudur.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “kendimize sormamız”

sözünün “kendine sorması” şeklinde kullanılmasıyla giderilebilir.

- “Tatil yeri konusundaki isteklerinin farklı olması tartışma nedenine yol açmış.” cümlesinde “nedenine” ve “yol açmış” sözleri aynı anlamı ifade etmektedir. Dolayısıyla bu cümlede gereksiz söz kullanılmıştır. Cümlelerin doğru biçimi şöyle olmalıdır: “Tatil yeri konusundaki isteklerinin farklı olması tartışmaya yol açmış.”
- “Bir dili zenginleştirip yeni kavramlar kazandırmakla olanaklıdır.” cümlesindeki anlatım bozukluğunun giderilmesi için cümlelerin şu şekilde kurulması gerekir: “Bir dili zenginleştirmek, ona yeni kavramlar kazandırmakla olanaklıdır.”
- “Burada İngilizce dili kursları verilir.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “dili” sözcüğünün cümleden atılmasıyla giderilebilir. Çünkü “İngilizce” sözcüğü “dil” sözcüğünün anlamını da içermektedir.
- “Şafakta gökyüzü önce kıpkırmızı oluyor, daha sonra turuncuya çalıyor, sararıyor, pembeleşiyor, mavileşiyor.” cümlesinden “daha” sözcüğünün çıkarılması cümlelerin anlamını daraltmaz.
- “Bir sanatçının yaşarken sahip çıkılması gerektiğini düşünüyorum.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “sanatçının” sözcüğünün “sanatçıya” şeklinde değiştirilmesiyle giderilebilir.
- “Çalıştığım kuruluş, benden kendimin herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna

bağlı olmadığını gösteren bir yazı istemektedir.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “kendimin” sözcüğünün cümleden çıkarılmasıyla giderilebilir.

- “Haz alarak okumanın düşünce dünyasını zenginleştirdiğini tespit yaptı.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “yaptı” sözcüğü yerine “etti” yardımcı fiilinin getirilmesiyle giderilebilir.
- “Programı izleyenler, onun başına gelenlere acıdı.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “acıdı” fiilinin “başına gelenlere” söz ile ilgili kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Cümlede “acıdı” fiilinin kişi ile ilgili kullanılması gerekir. Cümlelerin doğru kurgulanışı şöyle olmalıdır: “Programı izleyenler, başına gelenler yüzünden ona acıdı.”
- “Ömrüm sağ olduğu sürece çalışmaya devam edeceğimi sanıyorum.” cümlesinde “ömrüm” ve “sağ olduğu sürece” sözcüklerinin birbirleriyle ilişkili kullanılması anlatım bozukluğuna yol açmıştır. Cümle şu şekilde kurulmalıdır: “Sağ olduğum sürece çalışmaya devam edeceğimi sanıyorum.”
- “Bu çalışmalarla ilçeyi bahar aylarına hazırlık yapıyorlar.” cümlesindeki anlatım bozukluğu cümle şu şekilde kurularak giderilebilir: “Bu çalışmalarla ilçeyi bahar aylarına hazırlıyorlar.”
- “Bu projenin gerçekleşmesinde kendimin de katkıda bulunduğumu söylemeliyim.” cümlesindeki anlatım bozukluğu cümle

şu şekilde kurularak düzeltilebilir: “Bu projenin gerçekleşmesine ben de katkıda bulunduğumu söylemeliyim.”

- “O toplantıda ilk şiiri ya ben ya da o okuyacaktı.” cümlesinde yüklem eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümlelerin doğru şekli şöyle olmalıdır: “O toplantıda ilk şiiri ya ben okuyacaktım ya da o okuyacaktı.”
 - “Duyduklarına inanamayıp doğru olmadığını düşündü.” cümlesinde tamlayan eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümledeki anlatım bozukluğu cümle şu şekilde kurularak giderilebilir: “Duyduklarına inanamayıp bunların doğru olmadığını düşündü.”
 - “Teknolojideki hızlı gelişmeler herkesi şaşkın bıraktı.” cümlesindeki anlatım bozukluğu cümle şu şekilde kurularak giderilebilir: “Teknolojideki hızlı gelişmeler herkesi şaşırttı.”
- “O, on iki yaşındayken dünyanın en genç
I
satranç ustası unvanına sahip olan ve
II
daha hala bu unvanını koruyan bir satranç
III IV V
oyuncusudur.” cümlesindeki anlatım bozukluğu III numaralı sözcüğün (daha) cümleden çıkarılmasıyla giderilebilir. Çünkü bu sözcük (daha) cümlede gereksiz kullanılmıştır.

- 🍏 “Amcamın çocuklarından biri özel, öbürü devlet üniversitesinde okuyor.” cümlesinde tamlama yanlışlığından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Bu cümledeki anlatım bozukluğu cümle şu şekilde kurularak giderilebilir: “Amcamın çocuklarından biri özel üniversitede, öbürü devlet üniversitesinde okuyor.”
- 🍏 “Bu gemiyle arabalı ve yolcu vapurlarının yakıt ihtiyacını karşılıyorduk.” cümlesinde tamlama yanlışlığından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümle şu şekilde kurularak cümledeki anlatım bozukluğu giderilebilir: “Bu gemiyle arabalı vapurların ve yolcu vapurlarının yakıt ihtiyacını karşılıyorduk.”
- 🍏 “Yıkılan duvarı yeniden yaptırmanın hem güç hem de zor olacağını söylüyordu.” cümlesinde gereksiz söz kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümlede yer alan “güç” ve “zor” sözcükleri eş anlamlıdır.
- 🍏 “Fransızca ve İtalyanca dillerini bilen yazar, çevirilerinin kusursuzluğuyla da tanınmaktadır.” cümlesinde “Fransızca” ve “İtalyanca” sözcüklerindeki -ca eki bu sözcüklere “dil” anlamı katmıştır. Bu nedenle “dillerini” sözcüğü cümlede gereksiz kullanılmıştır.
- 🍏 “Bu derlemede biz, sanat tarihinin belli başlı dönemlerini; bu alandaki yabancı ekolleri ve geleneksel sanatlarımızın kimi dallarına ilişkin ürünleri bir araya getirmeye çalışıldı.” cümlesinde “biz” zamiri ile “çalışıldı” edilgen eylemi bir arada

kullanılmış ve bu durum çatı uyumsuzluğundan kaynaklanan anlatım bozukluğu meydana getirmiştir. Cümledeki anlatım bozukluğu “çalışıldı” eyleminin “çalıştık” şeklinde çekimlenmesiyle giderilebilir.

- 🍏 “İyileştim, diyerek yeniden işe gitmeye karar vermek istiyor.” cümlesindeki anlatım bozukluğu cümle şu şekilde yeniden kurularak giderilebilir: “İyileştim, diyerek yeniden işe gitmeye karar veriyor.”
- 🍏 “6,5 kilometre uzunluğundaki bu mağaraya, araştırılması ve girilmesi oldukça zordur.” cümlesindeki anlatım bozukluğu cümle şu şekilde kurularak giderilebilir: “6,5 kilometre uzunluğundaki bu mağarayı araştırmak ve bu mağaraya girmek oldukça zordur.”
- 🍏 “Yolun trafiğe kapatılması, biz otobüs sürücülerini ve yolcular çok zor saatler yaşadık.” cümlesindeki anlatım bozukluğu cümle şu şekilde kurularak giderilebilir: “Yolun trafiğe kapatılması nedeniyle, biz otobüs sürücülerini ve yolcular çok zor saatler yaşadık.”
- 🍏 “Ailesi 5 Kasım 1958 yılında Sinop’tan İstanbul’a göçmüş.” cümlesinde yanlış sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümledeki anlatım bozukluğu “yılında” sözcüğü yerine “tarihinde” sözcüğü kullanılarak giderilebilir.
- 🍏 “Türk edebiyatına ve yakın tarihimize ilgili ilginç eserler bırakan önemli bir yazardır Falih Rıfkı Atay.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “ve” yerine “virgül” konularak giderilebilir.

“Postmodern romanlarda yazar, söyleminin tekdüzeleşmesine direnmek için, yazarlığın verdiği ayrıcalıklardan vazgeçtiği biliniyor.” cümlesinde tamlayan eki eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Bu cümledeki anlatım bozukluğu “yazar” sözcüğünün “yazarın” şeklinde yapılandırılmasıyla giderilebilir.

“Bu konuda onun söyledikleri yerden göğeye kadar haklıdır.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “onun söyledikleri” sözü yerine “o” sözcüğü getirilerek giderilebilir. Çünkü “yerden göğeye kadar haklı olma” deyimini kişilerle ilgili kullanılır.

“Yeterince problem yarattığınız yetmedi mi?” cümlesinde “yeterince” ve “yetmedi mi?” sözlerinin bir arada kullanılması anlatımı bozmuştur. Bu cümle şu şekilde kurulmalıdır: “Yeterince problem yaratmadınız mı?”

“Bu tiyatro sezonunun başlamasıyla birlikte sanat alanında uygulanmaya çalışılan yenilikler, öteki dallarda olduğu gibi, tiyatroda da ilk anda bazı tedirginliklere yol açtı.”

cümlesinde altı çizili III numaralı sözün cümleden atılması cümlemin anlamında daralmaya yol açmaz. Çünkü cümlede geçen “tiyatrodaki da” söz öbeği “öteki dallarda olduğu gibi” sözünü anlamca karşılamaktadır.

“Ege Denizi’nde birçok irili ufaklı adalar bulunur.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “birçok” sözcüğünün belirttiği “adalar” sözcüğünün çokluk eki almasından kaynaklanmaktadır. Çünkü “birçok” sözcüğünden sonra getirilen sözcükler çokluk eki alamaz.

“Oradaki insanlara elinden hiçbir şey gelmiyordu.” cümlesindeki anlatım bozukluğu cümle şu şekilde kurularak giderilebilir: “Oradaki insanlar için elinden hiçbir şey gelmiyordu.”

“Giyisilerini temiz tutuyor, her zaman özen gösteriyor.” cümlesinde dolaylı tümleşek eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümlemin doğru kurgulanışı şöyle olmalıdır: “Giyisilerini temiz tutuyor, buna her zaman özen gösteriyor.”

“Bu toplantıyı, ülkemizde özellikle son yıllarda gündeme getirilen sağlık sorunlarını tartışmayı amaçlıyoruz.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “toplantıyı” sözcüğünün “toplantıda” şeklinde yapılandırılmasıyla giderilebilir.

“İstenen her yerde tesis kurma olanağı bulunmadığı için bu da ilçemiz için büyük bir şanstır.” Cümlesindeki anlatım bozukluğu “bulunmadığı için bu da” söz öbeği yerine “bulunmaması” sözcüğü getirilerek giderilebilir.

“İnsanoğlu, son yarım yüzyılda, su kaynaklarının tükenmesine, doğal dengenin bozulmasına katkıda bulunmuştur.” cümlesinde yanlış söz kullanımından kay-

naklanan anlatım bozukluğu vardır. Bu anlatım bozukluğu cümlede “katkıda bulunmuştur” sözü yerine “neden olmuştur” sözünün kullanılmasıyla giderilebilir.

- “Güzel konuşma bir kabiliyet ve yetenek işidir.” cümlesinde gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümlede geçen “kabiliyet” ve “yetenek” sözcükleri eş anlamlıdır.
- “Dağları kapsayan ağaçların arasındaki orman gülleri mayıs ayında çiçek açarak etrafı renklendiriyor.” cümlesinde yanlış sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümledeki anlatım bozukluğu “kapsayan sözcüğü” yerine “kaplayan” sözcüğü kullanılarak giderilebilir.
- “Bu projeyi kabul etmesinde kişisel öz güveni rol oynamıştır.” cümlesindeki anlatım bozukluğu III numaralı sözcüğün (kişisel) cümleden çıkarılmasıyla giderilebilir. Çünkü cümlede geçen “öz güveni” sözü “kişisel” sözcüğünü anlamca karşılamaktadır.
- “Sizlerin de şarkıya eşlik etmesini rica ediyorum.” cümlesinde yanlış söz kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümlede “rica ediyorum” sözü yerine “istiyorum” sözü kullanılmalıdır.

- “Konuşmasına başlamadan önce dinleyicilere kendini tanıştırdı.” cümlesinde yanlış sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümlede “tanıştırdı” sözcüğü yerine “tanıttı” sözcüğü kullanılmalıdır.
- “Film çekimi sırasında herkes benden daha çok eğleneliydi.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “eğleneliydi” sözcüğü yerine “eğlendi” sözcüğü kullanılarak giderilebilir.
- “Ona, geleceğimi söylemişim ama üstelik o, evde yoktu.” cümlesinde “üstelik” sözcüğü gereksiz kullanılmış ve anlatımı bozmuştur.
- “Bence erozyon sorununa karşı yeterli önlem alınmadığını düşünüyorum.” cümlesinde “bence” ve “düşünüyorum” sözlerinin bir arada kullanımı anlatımı bozmuştur. Cümledeki anlatım bozukluğu cümle şu şekilde kurularak giderilebilir: “Erozyon sorununa karşı yeterli önlem alınmadığını düşünüyorum.”
- “Her geçen gün, bu kıyı köyünde yaşayanların sayısı giderek artıyor.” cümlesinde V numaralı sözcük gereksiz kullanılmıştır. Cümledeki “her geçen gün” sözü “giderek” sözcüğünün anlamını kapsamaktadır.

- 🍎 “Kimi zaman bir parşömente kimi zaman
i
bir tahta parçasında, koskocaman bir dünya,
II
sanki sihirli bir dokunuşla küçültülmüş
III IV
gibi serilir gözler önüne minyatür sanatında.”
V
cümlesinde III numaralı sözcük (sanki)
gereksiz kullanılmıştır. Cümlede yer alan
“gibi” sözcüğü “sanki” sözcüğüyle aynı
anlama gelmektedir.
- 🍎 “Bence bu iş o kadar da pek kolay değil.”
cümlesinde “pek” sözcüğü gereksiz kul-
lanılmıştır. Çünkü cümlede geçen “o ka-
dar da” sözü, “pek” sözcüğünün anlamını
karşılıkmaktadır.
- 🍎 “Hayatın her zorluklarına göğüs gerdim.”
cümlesindeki anlatım bozukluğu “zorluk-
larına” sözcüğünün “zorluğuna” şeklinde
değiştirilmesiyle giderilebilir. Cümledeki
“her” sözcüğü belgisiz sıfattır ve bu söz-
cükten sonra getirilen isimlere çokluk eki
eklenmemelidir.
- 🍎 “Yabancı dil öğrenmemek bana pişmanlık
verdi.” cümlesinde yanlış sözcük kullanı-
mından kaynaklanan anlatım bozukluğu
vardır. Cümlede geçen “verdi” sözcü-
ğü yerine “yaşattı” sözcüğü kullanılarak
cümledeki anlatım bozukluğu giderilebilir.
- 🍎 “Bahar gelince gezip görme, öğrenme,
keşfetme isteğimiz, yaşamdan aldığımız
tat artmaya; planlar, programlar yapma-
ya başlarız.” cümlesindeki anlatım bo-
zukluğu “artmaya” yerine “artar” sözcü-
ğü getirilerek giderilebilir. Bu değişiklik

yapılmazsa cümlelerin birinci bölümünde
yüklem eksikliği görülür.

- 🍎 “Söz konusu projenin en kısa süreçte ta-
mamlanması gerekiyor.” cümlesinde yan-
lış sözcük kullanımı anlatım bozukluğuna
yol açmıştır. Cümledeki anlatım bozuklu-
ğu “süreçte” yerine “sürede” getirilerek
giderilebilir.
- 🍎 “Annesinin, babasının ona verdiği biçim,
onun ileride nasıl biri olacağının göster-
gesidir. Örneğin, eğer bir çocuk sürekli
eleştirilirse kınama ve ayıplamayı öğre-
nir.” cümlelerindeki altı çizili sözcükler
(ileride, eğer) gereksiz kullanılmıştır. Bi-
rinci cümlede “nasıl biri olacağının” sözü
“ileride” sözünü, ikinci cümlede “eleştiri-
lirse” sözü “eğer” sözünü anlamca karşı-
lamaktadır.
- 🍎 “Böyle bir gereksinmeye ihtiyacımız ol-
duğunu düşünmüyoruz.” cümlesindeki
anlatım bozukluğu “gereksinmeye ihtiya-
cımız” yerine “gereksinmemiz” sözü ge-
tirilerek giderilebilir. Çünkü “gereksinme”
sözcüğü “ihtiyacımız” sözcüğünü anlam-
ca karşılamaktadır.
- 🍎 “Yeter ki akrabalarını sık sık ziyaret ede-
ceksin.” cümlesindeki anlatım bozuklu-
ğu “edeceksin” yerine “et” fiili getirilerek
giderilebilir. “Yeter ki” sözü ile başlayan bir
cümle zaman eki almış bir fiil ile sonlan-
dırılmaz.
- 🍎 “Alkışlanması gereken ben değil, spor-
cular.” cümlesindeki anlatım bozukluğu
cümle şu şekilde kurularak giderilebilir:

“Alkışlanması gereken ben değilim, sporculardır.”

- “Şiir yazmak için şair duyarlılığının yanında bilgi birikimi de gerektirdiğini düşünüyorum.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “yazmak için” yerine “yazmanın” sözcüğü getirilerek giderilebilir.
- “Ankara’ya geldikten sonra, gruptan ayrılan ve eklenen müzisyenler oldu.” cümlesindeki “eklenen müzisyenler” yan cümleciğinde dolaylı tümleş eksikliği vardır. Cümledeki anlatım bozukluğu “eklenen müzisyenler” sözünün önüne “gruba” sözcüğü getirilerek giderilebilir.
- “İletişim çağında bilginin değeri daha çok önem kazanmıştır.” cümlesinde yanlış söz kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümledeki anlatım bozukluğu “önem kazanmıştır” yerine “artmıştır” sözü getirilerek giderilebilir.
- “Topluluk içinde nasıl hareket etmesini bilen bir insandır.” cümlesindeki anlatım bozukluğu “etmesini” yerine “etmesi gerektiğini” sözü kullanılarak giderilebilir.
- “Yaşamım boyunca sahip olduğum her şeyi onunla beraber paylaştı.” cümlesinde gereksiz sözcük kullanılmıştır. Çünkü cümledeki “onunla” sözü “beraber” sözcüğünü anlamca karşılamaktadır.
- “Romanın basılması ekimde bitecek, aralıkta piyasaya çıkacak.” cümlesinde özne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümlede

“aralıkta” sözcüğünden önce “roman” sözcüğü kullanılmalıdır. Ayrıca “Romanın basılması ekimde bitecek.” cümlesi “Roman ekimde basılacak.” şeklinde değiştirilmelidir.

- “Eski elbisemin rahat olduğunu beğendim.” cümlesindeki anlatım bozukluğu cümle şu şekilde kurularak giderilebilir: “Eski elbisemin rahat olması hoşuma gitti.”
 - “Bu dönemde yaşayanlar, birbirinden I süslü köşkler yaptırmışlar, bahçelerinde nadide II çiçekler yetiştirmişler. Tablolarda kalmış bir inceliği günümüze taşıyan bu III evler, o zamanın yaşam biçimiyle ilgili IV gerekli bilgiler, V ipuçları veriyor.”
- Parçadan V numaralı söz (gerekli bilgiler) çıkarılırsa parçanın anlamında daralma olmaz. Çünkü parçadaki “ipuçları” sözcüğü “gerekli bilgiler” sözünü anlamca karşılamaktadır.
- “Dizinin yeni oyuncusu izleyici sayısını bir milyondan iki milyona artırdı.” cümlesinde yanlış sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümledeki anlatım bozukluğu “artırdı” yerine “çıkarı” sözcüğü kullanılarak giderilebilir.
 - “Her yıl kış aylarında, kurumun personeli ve aileleri için özel eğlenceler düzenleniyor.” cümlesinde tamlama yanlışlığından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır.

Cümledeki "kurumun personeli ve aileleri" söz öbeği "kurum personeli ve personel aileleri" şeklinde değiştirilmelidir.

- "O gün, yağmur yağışının yer yer görüleceği gözlenmişti." cümlesinde yanlış sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümlede "gözlenmişti" yerine "söylenmişti" sözcüğü kullanılmalıdır.

- "Bu spor tesislerinin yapıp bitirilmesi iki yıl sürdü." cümlesinde çatı uyumsuzluğundan kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümledeki "yapıp" eylemsisi etken (yapanı belli olan), "bitirilmesi" eylemsisi edilgen (yapanı belli olmayan) yapılıdır. Bir cümledeki filer ve filimsilerin tamamı ya etken ya da edilgen yapıli olmalıdır. Aksi durumda cümlede çatı uyumsuzluğu görülür.

Cümledeki anlatım bozukluğu "yapıp" yerine "yapılıp" sözcüğü kullanılarak giderilebilir.

- "Yaptıkları iş nedeniyle kendilerine özel ayrıcalıklar tanınmasını istiyorlar." cümlesinde gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümledeki "ayrıcalıklar" sözcüğü "özel" sözcüğünü anlamca karşıladığı için "özel" sözcüğü cümleden çıkarılmalıdır.
- "Oraya gittiğimde karşılaşacağım durumları gözüme kestirerek bu işi yapmaya karar verdim." cümlesinde yanlış deyim kullanılarak anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümlede "gözüme kestirerek" yerine "göze alarak" deyimli kullanılmalıdır.

- "Bütün gün yağın yağmurun etkisiyle iş yerimizi sular bastılar." cümlesinde özne-yüklem uyumsuzluğu vardır. Çünkü insan dışındaki varlıkların çoğul özne olduğu cümlelerde yüklem tekil olur. Bu cümlemin öznesi "sular" sözcüğü olduğu için yüklemi "bastı" şeklinde kullanılmalıdır.

- "Bölgedeki bilinen ilk yerleşim Hattılar tarafından yapılmış, daha sonra Hititler egemen olmuş." cümlesinde "yerleşim" sözcüğünden sonra "yeri" sözcüğü kullanılmalıdır. Ayrıca cümlede dolaylı tümleş eksikliği vardır. Bunu gidermek için "Hititler" sözünden önce "buraya" sözcüğü kullanılmalıdır.

- "İnsanların kendisine olan saygınlığını artırmak için özel bir çaba gösteriyordu." cümlesindeki anlatım bozukluğu "insanların kendisine olan" sözü yerine "insanlar içindeki" sözü getirilerek giderilebilir.

- ""Kentimizde açıklanan şenlik nedeniyle coşkulu bir gün yaşandı." cümlesindeki anlatım bozukluğu "açıklanan" sözcüğü yerine "yapılan" sözcüğü kullanılarak giderilebilir. Yani bu cümlede yanlış sözcük kullanılmıştır.

- "Mezopotamya'da yapılan arkeolojik kazılar yüzünden çağdaş uygarlığın Eski Mezopotamya'ya neler borçlu olduğu ortaya çıktı." cümlesinde yanlış sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümlede "yüzünden" yerine "sayesinde" sözcüğü kullanılmalıdır.

PARAGRAF

- Bir parça, iki paragrafa ayrılmak isteniyor ise ikinci paragraf farklı bir konuyu ele alan cümle ile başlamalıdır. Ayrıca ikinci paragrafı oluşturacak cümle, giriş cümlesi olacağından anlamca kapsamlı olmalıdır.
- Bir paragrafta akışı bozan cümle paragrafın konusunun dışına çıkan cümledir. Paragrafı oluşturan cümleler bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlıdır. Akışı bozan cümle ise bu halkalarla anlamca uyum göstermez.
- Ana düşünce yazarın konu aracılığıyla okura iletmek istediği mesajdır. Ana düşünce ile konu farklı şeylerdir. Yazar okura ana düşünceyi kavratmak için konuyu araç olarak kullanır. Bir paragrafta genellikle tek ana düşünce yer alır. Ancak paragraflarda birden çok yardımcı düşünce bulunabilir.

ANLATIM BİÇİMLERİ VE DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI

- Anlatım biçimleri dörde ayrılır:
 - a. Açıklayıcı Anlatım
 - b. Tartışmacı Anlatım
 - c. Betimleyici Anlatım
 - d. Öyküleyici Anlatım
- Açıklayıcı anlatımda amaç bilgi vermektir. Tartışmacı anlatımda genellikle bir

fikir savunulur ya da bir fikir çürütülme-ye çalışılır. Betimleyici anlatımda amaç anlatılanları okurun zihninde şekillendirmektir. Öyküleyici anlatımda amaç okuru olay içinde yaşatmaktır.

- Tanımlama, örnekleme, karşılaştırma, tanık gösterme, sayılardan yararlanma, benzetme, kişileştirme ve duyular arası aktarma ise düşünceyi geliştirme yollarıdır.
- Tartışmacı anlatımda amaç savunulan düşünceleri dile getirmektir. Kişi düşüncelerinin doğru olduğunu ispat etmeye çalışırken aynı konu üzerine başkalarınca ortaya atılmış düşünceleri de çürütmeye çalışır. Tartışma yazılarının en belirgin özelliği, ele alınan konu hakkında başkalarının söylediği bir söz ya da sergilediği bir davranışa karşı çıkılmasıdır.
- Betimleme tekniğiyle anlatımın temel felsefesi, anlatılan objenin veya ortamın okuyucunun zihninde şekillenip somutlaşmasıdır.
- Öyküleyici anlatımda olay yazıları kişi, zaman, yer kurgusuna göre oluşturulur. Anlatılan olaylar okuyucunun gözünün önünden bir film karesi gibi geçer. Öyküleyici anlatım yazılarında eylemler görülen geçmiş zaman ya da "-dili geçmiş zaman" olarak bilinen eklerle çekimlenir (gel-di, baktı, yürüdük).

YAZIM KURALLARI

- “Bakış açısı” sözü yri yazılır.
- “Akli başında” sözü ayrı yazılır.
- “Eskidende” günün belli saatlerinde yazarmış yazılarını.” cümlesinde altı çizili sözcükte yazım yanlışı vardır. Çünkü bu sözcükte geçen “de” bağlaçtır ve ayrı yazılmalıdır.
- “Fikret Mualla'nın ölümünün 40'ıncı yıl dönümü anısına İstanbul'da düzenlenen Sergiye yirmisi Türk, yirmisi yabancı olmak üzere kırk ressam katılmış.” cümlesinde “sergiye” sözcüğü küçük harfle başlamalıdır. Çünkü bu sözcük özel ad değildir.
- “Herbirimiz yaptığımız çalışmalarını anlatacak mıyız?” cümlesindeki yazım hatası “her birimiz” sözünün bitişik yazılmasından kaynaklanmaktadır.
- “Bizimle gelmek istediği için onada bilet aldık.” cümlesindeki yazım yanlışı “de” bağlacının kendisinden önceki sözcükle bitişik yazılmasından kaynaklanmaktadır. Cümlede “ona da” sözü ayrı yazılmalıdır.
- “Aradığım pekmezi bakkal Mehmet'te bulabileceğimi söylediler.” cümlesinde unvan bildiren sözcüğün küçük harfle başlaması yazım yanlışına yol açmıştır. Cümlede geçen “bakkal” sözcüğü özel adla kullanıldığı için büyük harfle başlamalıdır.

- “Anadolu'daki on üç bitki türünün soyu tükendi. Ayrıca 1500'e yakın türde yok olma tehdidi altında.”
I II III IV V
Parçada IV numaralı yerde yazım yanlışı yapılmıştır. Bu durum “de” bağlacının kendisinden önceki sözcükten ayrı yazılmamasından kaynaklanmaktadır.
- “Asır” anlamına gelen “yüzyıl” sözcüğü bitişik yazılan bir birleşik sözcüktür.
- Yazılışları karıştırılan bazı sözcüklerin doğru yazılışları şöyledir: birçok, birkaç, birtakım (bazı), herhangi, pek çok, her biri, bir gün, her gün, bir an, her an, her zaman, anbean, günbegün, karmakarı-şık, darmadağınık...
- “Projenin uygulanabilirliği konusunda hiçte karamsar değilim.” cümlesinde, ayrı yazılması gereken “de” bağlacı “hiç” sözcüğüyle bitişik yazılarak yazım yanlışı yapılmıştır.
- “Bu akşam Ali'lerde toplanıp ODTÜ'ye gideceğiz.” cümlesindeki yazım yanlışı özel ada getirilen çokluk ekinin kesme işareti ile ayrılmasından kaynaklanmaktadır. Özel adlara getirilen çokluk eki kesme işareti ile ayrılmaz.
- “Dergide ki son yazısında ilginç konulara değinmişti.” cümlesindeki yazım yanlışı -ki ekinin kendisinden önceki sözcükle bitişik yazılmamasından kaynaklanmaktadır. Çünkü sadece bağlaç olan “ki” ayrı yazılır.

- “Deniz ulaşımında sisli ve sert havalarda vapur seferlerini iptal ettiğimiz oluyor, olacaktır.” cümlesinde “de” bağlacı “olacak” eylemiyle bitişik yazılarak yazım yanlışı yapılmıştır. Kural olarak eylemlerden sonra kullanılan “de” bağlaçtır ve ayrı yazılır.
- “1937 yılın da kurulan fenerin denizden yüksekliği otuz iki, kule yüksekliği on metredir.” cümlesinde kendisinden önceki sözcükle bitişik yazılması gereken –de eki ayrı yazılarak yazım yanlışı yapılmıştır.
- “Marmara denizindeki kirlilik oranının günden güne arttığı söyleniyor.” cümlesindeki yazım yanlışı “denizindeki” sözcüğünün büyük harfle başlaması ve bu sözcüğe getirilen eklerin kesme işaretiyle ayrılmasıyla giderilebilir. Çünkü “Marmara Denizi” özel addır.
- “Polenta Feneri olarakta bilinen fenerere yaz aylarında gün batımı turları düzenlenmektedir.” cümlesinde “de” bağlacı “olarak” sözcüğü ile bitişik yazılarak yazım yanlışı yapılmıştır. Bağlaç olan “de” daima ayrı yazılır.
- “III Selim ölümünün 200.yılı dolayısıyla Topkapı Sarayı müzesinde düzenlenen bir sergiyle anılıyor.” cümlesindeki yazım yanlışı özel adın küçük harfle başlamasından ve özel ada getirilen çekim eklerinin kesme işareti ile ayrılmamasından kaynaklanmaktadır. Cümlede geçen “müzesinde” sözcüğü “Müzesi’nde” şeklinde

yazılmalıdır. Çünkü “Topkapı Sarayı Müzesi” özel addır.

- “Yaptığı işlerde öyle başarılıydıki çevresindeki herkes onunla çalışmak istiyordu.” cümlesinde “başarılydıki” sözcüğündeki “ki” bağlaçtır ve ayrı yazılmalıdır.
- “Havuzdan vatandaşlarda düşük ücretlerle yararlanabilecekler.” cümlesinde “de” bağlacı “vatandaşlar” sözcüğüyle bitişik yazılmış ve yazım yanlışı yapılmıştır. Cümlede geçen “vatandaşlarda” sözü “vatandaşlar da” şeklinde yazılmalıdır.
- “Onu heryerde aradım ama bulamadım.” cümlesinde geçen “heryerde” sözü bitişik değil, “her yerde” şeklinde ayrı yazılmalıdır.
- “Hiç bir güç beni orada daha fazla tutamazdı.” cümlesinde, bitişik yazılması gereken “hiçbir” sözcüğü ayrı yazılmış ve yazım yanlışı yapılmıştır.
- Sanırım pek çok insan, yaşamının
I
her hangi bir aşamasında şunu
II
düşünmüştür: “Gençliğimde hayalini kurduğum yaşam bu değildir. Git gide
III
her günün birbirini tekrarlaması, usul
IV
yerini bulsun diye ailece yenen bir yemek, sonra biraz televizyon izlemek ve erkenden uykuya dalmak... Düşlediğimiz bu muydu?” Parçadaki II numaralı sözcük “herhangi bir”, III numaralı sözcük “gitgide” şeklinde bitişik yazılmalıdır.

“Böylesine zengin Antik çağ söylencele-
rini ve mitolojilerini barındıran Anadolu,
kendi mitoloji ve söylencelerini gün yü-
züne çıkarmalı ve dünyaya ciltlerce yapıt
hediye etmelidir.” cümlesindeki yazım
yanlışı “antik” kavramının büyük harfle
başlamasından kaynaklanmaktadır. Çün-
kü bu kavram özel ad değildir.

“Film Haftası adıyla başlayan,
1989’da uluslararası bir nitelik kazanan
İstanbul Film Festivali’nde, dünyanın si-
nema merkezlerinde kabul görmüş filmle-
rin gösterimine ek olarak sinemayı konu
alan dersler ve atölye çalışmalarında
zaman ayrıldı.” cümlesinde, ayrı yazılması
gereken “de” bağlacı “çalışmalarına” söz-
cüğüyle bitişik yazılarak yazım yanlışı
yapılmıştır.

“Madem ki gelmeyecek onu yemeğe bek-
lemeyelim.” cümlesinde “mademki” sözü
bitişik yazılmalıdır. Bağlaç olan “ki” bazı
sözcüklerle bitişik yazılır: sanki oysaki
mademki, belki, hâlbuki çünkü meğerki
illaki...

“1846’da Aya İrini’de ilk askeri müzeyi
kurmakla görevli olarak İstanbul’a gelen,
İsviçre’li bir mimar olan Le Corbusier ya-
lıya hayran kalmış.” cümlesinde özel ada
getirilen yapım eki (-li)kesme işareti ile
ayrılarak yazım yanlışı yapılmıştır. Cüm-
lede geçen altı çizili sözcük, “İsviçre’li”
şeklinde yazılmalıdır.

“Her yıl Haziran ayında tatile çıkıyorlar.”
cümlesindeki yazım yanlışı “haziran” söz-
cüğünün büyük harfle başlamasından
kaynaklanmaktadır. Çünkü belli bir tarih-
le kullanılmayan ay ve gün adları küçük
harfle başlar.

“Bu ilacın yan etkileri arasında karın
ağrısı ve mide bulantısıda sayılmakta.”
cümlesinde ayrı yazılması gereken “de”
bağlacı “bulantısı” sözcüğüyle bitişik ya-
zılarak yazım yanlışı yapılmıştır.

“Burada bulunan Topkapı Sarayı ise
Osmanlı’lar dönemine aittir.” cümlesinde
kesme işaretinin “Osmanlılar” sözcüğün-
de kullanılması yanlıştır. Çünkü özel ad-
lara getirilen çokluk eki (-ler,-lar) kesme
işareti ile ayrılmaz. Ayrıca “Osman” özel
addır ve bu ad önce yapım eki (-lı) almış-
tır. Özel adlara getirilen yapım ekleri kes-
me işareti ile ayrılmaz. Yapım eki almış
özel adlara bu eklerden sonra getirilen
çekim ekleri de kesme işareti ile ayrılmaz.

“Onu okuduktan sonra, çok iyi bildiğim
Emirgan’da tanımadığım, bambaşka bir
semt gibi göründü bana.” cümlesinde
“de” bağlacı “Emirgan” özel adıyla bitişik
yazılarak yazım yanlışı yapılmıştır.
Bağlaç olan “de” hiçbir sözcükle bitişik
yazılmaz.

“Bu kapsamda yapılan en önemli şey hiç
şüphesiz ki Seyahatname’nin günümüz
Türkçesi’ne çevrilmesi oldu.” cümlesinde
“Türkçesi’ne” sözcüğünün yazımı yanlıştır.
Çünkü “Türk” özel adı önce yapım eki

(-çe), sonra çekim ekleri (-sine) almıştır. Özel adlara getirilen yapım ekleri ve bu eklerden sonra getirilen çekim ekleri kesme işareti ile ayrılmaz. Dolayısıyla sözcüğün “Türkçesine” şeklinde yazılması gerekir.

- “Aynı gün yapılan 2’inci denemede uçak 280 m’lik bir mesafeye ulaşır.” cümlesinde “2” sayısındaki ek yanlış yazılmıştır. Bunun doğru yazılışı “2’nci” şeklindedir.

SES BİLGİSİ / YAPI BİLGİSİ

- “Türkçenin yapısından gelen türetme ve birleştirme yeteneği, ona somut ve soyut kavramları kolaylıkla oluşturma, ayrıntılarına inen kavramlaştırma gücü vermiştir.”

Parçada altı çizili sözcüklerden “gücü” sözcüğünün kökü isimdir. Numaralı diğer sözcüklerin kökü ise fiildir.

- “İlerlemiş yaşına karşın saçının bir teli bile ağarmamıştı.” cümlesinde “saç” sözcüğü sert ünsüzle (p, ç, t, k) bitmiş, ünlü ile başlayan ek almış ancak yumuşamaya (b, c, d, g) uğramamıştır. Yazım yanlışı olarak nitelendirilmeyen bu duruma “yumuşamaya aykırılık” denir.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

- “Okurlar; yazarların aşklarını, alışkanlıklarını, acılarını, sevinçlerini; kısaca yaşam serüvenlerini merak ederler.” cümlesinde altı çizili noktalı virgöl yanlış kullanılmıştır. Çünkü cümlede aynı ekleri (-larını/-lerini) alan sözcükler eş görevlidir ve eş görevli sözcükler arasına virgöl konur.
- “Mısır kadar yaşlı, onun kadar derin ve onun kadar gizemlidir burası...” cümlesi tamamlanmış bir cümledir. Bu nedenle bu cümlemin sonuna üç nokta değil nokta konmalıdır.
- “Tabii, tiyatronun onlar için hâlâ öncelik taşıdığını da.” cümlesi tamamlanmamış bir cümle olduğu için bu cümlemin sonuna üç nokta konmalıdır.
- “Daha neler neler şekilleniyor ellerinde?” cümlesi soru bildirmediği için bu cümlemin sonuna soru işareti getirilemez.
- “Duygularınız, tepkileriniz, başınıza gelenler, istekleriniz, beklentileriniz, diğer canlılara bakışınız () Hatta tüm ön yargılarınız ve beğenileriniz de ()” cümleleri tamamlanmamış olduğu için bu cümlelerin sonlarına üç nokta getirilmelidir.
- “Romanda yazarın, en önemli silahı hayal gücüdür.” cümlesinde “yazarın” sözcüğünden sonra noktalama işareti kullanılmamalıdır. Çünkü isim ve sıfat tamlamalarında tamlayan ile tamlanan arasında noktalama işareti kullanılmaz.

Cümlede “yazarın” ve “silahı” sözcükleri belirtili isim tamlamasının sırasıyla tamlayanı ve tamlananıdır.

- “Bunlar yeter mi () Kesinlikle yetmez () Onlara şunu da eklemelisiniz () Okullarımızda çocuklarımıza düzeylerine uygun olarak Cumhuriyet’in değerlerini () ilkelelerini öğretmeliyiz.” Parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla soru işareti, nokta, iki nokta ve virgöl getirilmelidir.
- “Gezip, göreyim, eğleneyim diye çıkmadım hiç yola.” cümlesinde “gezip” sözcüğünden sonra virgöl kullanılması noktalama yanlışıdır. Çünkü “gezip” sözcüğü -ıp zarf fiil eki almıştır ve zarf fiil eki alan sözcüklerden sonra noktalama işareti kullanılmaz.
- “Kolay okunan_I bellekte kalan_{II} dize disip-
lini olan_{III} ölçülü ve uyaklı şiir yazılmıyor
artık. Üzerinde emek harcanmamış_{IV} titiz
bir çalışmanın ürünü olmayan şiirler dışlanıyor. Oysa şiiri düz yazıdan ayıran en önemli fark_V onun şifreli bir tür olmasıdır.”
Parçada V numaralı virgölün görevi diğerlerinden farklıdır. Çünkü V numaralı virgöl özneyi belirginleştirmek için öz-neden sonra kullanılmıştır. Diğer numaralarla gösterilen virgüller ise eş görevli sözleri ayırma görevinde kullanılmıştır.
- “Önemli olan, değerli bir armağan almak

değil o kişiyi mutlu etmektir!" cümlesinin sonuna ünlem konması noktalama yanlışdır. Çünkü bu cümlede ünlem bildiren herhangi bir söz yoktur. O yüzden cümle-
nin sonuna nokta konmalıdır.

- "Ses düzeni rahatsız etmiyor insanı..." cümlesinin sonuna üç nokta değil nokta konmalıdır. Çünkü bu, tamamlanmış bir cümledir ve tamamlanmış cümlelerin sonuna nokta konur.
- "Erdem olmadan dostluk oluşamaz, sürdürülemez." cümlesi sıralı bir cümledir. Bu cümlede virgül sıralı cümleyi oluşturan cümleleri ayırmak için kullanılmıştır.
- "Ansiklopedileri de sözlükleri de severim. Bunlardan birini elime aldım mı? dalar giderim." Parçada soru işareti yanlış kullanılmıştır. Çünkü ikinci cümlede soru anlamı söz konusu değildir.
- "Buraya yerleşince ev almışlar, büyükbaş hayvan almışlar () ipek böcekçiliği, doku-macılık yapmışlar." cümlesinde boş bırakılan yere noktalı virgül getirilmelidir. Sıralı cümleleri oluşturan cümlelerde konu değişince bu cümlelerin arasına noktalı virgül getirilir.
- "Üç yaşındaki çocuk, kimseden yardım almaksızın yemek yiyebilir." cümlesinde virgül (,) özneyi belirginleştirmek için öz-neden sonra kullanılmıştır.
- "Sınıfta tek başına oturan çocuğun () başını sevgiyle okşadı." cümlesinde paran-tezle belirtilen yere virgül (,) getirilmesi

yanlış olur. Çünkü "çocuğun başını" söz öbeği belirtili isim tamlamasıdır ve isim tamlamalarında tamlayan ile tamlanan arasına noktalama işareti konulmaz.

- "Onun şiirlerine₁ o güne kadar her yerde
I
rastlamak mümkündü₂; ders kitaplarında,
II
antolojilerde, takvim yapraklarında...
III

Bundan böyle onun şiirleri, tüm şiirlerini derlediği tek şiir kitabı olan₁ bu kitapta yer
IV

alacak₂." Parçada IV numaralı noktalama
V

işareti (;) yanlış kullanılmıştır. Parçada yer alan "tüm şiirlerini derlediği tek şiir kitabı olan" sözü kendisinden sonraki "kitapta" sözünü niteleyen bir sıfattır. Bir sıfat tamlamasında sıfat ile isim arasında noktalama işareti kullanılmaz.

- "Sesler(I) sözcükler ve cümleler bir bütün içinde, birbirleriyle ilişkileri sonucunda anlam kazanır. Seslerin değerlerini (II) sözcüklerin anlamlarını (III) cümlelerin metne ya da anlatıma katkılarını anlayabilmek için bu birimlerin genel olarak konumlarını (IV) birlikte verdikleri kavramlarla (V) ilişkilerini de bilmek gerekir." Parçada V numaralı yere herhangi bir noktalama işareti getirilmemelidir. Çünkü "birlikte verdikleri kavramlarla ilişkile-rini" söz grubu kendi içinde bir bütünlük oluşturmaktadır. Parçada numaralanmış

diğer yerlere ise virgöl getirilmelidir. Çünkü bu kısımlarda eş görevli sözler bulunmaktadır.

☛ “Güneşin en güzel doğduğu yerde, Gündoğarı’dadır...” cümlesi tamamlanmış bir cümledir. Bu nedenle bu cümlelerin sonuna nokta (.) getirilmelidir.

☛ “Türk Dil Devrimi, her şeyden önce bir anlayış devrimidir. Bu (I) çok kısa bir sürede gerçekleşmiştir. Bu devrimle Türk dilinin yabancı diller egemenliği altında bulunmasını hoş görme (II) hatta gerekli sayma (III) kendi dilini hor görme (IV) anlayışı değişmiş (V) bunun yerini ulusal dile saygı gösterme anlayışı almıştır.” Parçada IV numaralı yere virgöl (,) getirilemez. Çünkü bu kısımda “kendi dilini hor görme anlayışı” söz öbeği yer almaktadır.

☛ Ne güzel söylemişler () “Çok konuşuyoruz ama az dinliyoruz ()”

Çağımızın sorunu () hastalığı bu.

Parçada birinci cümleden sonra bir alıntı yapıldığı için iki nokta (:), alıntı cümlesi tamamlanmış cümle olduğu için bu cümleden sonra nokta (.) kullanılmalıdır. Üçüncü cümlede geçen “sorunu” ve “hastalığı” sözcükleri eş görevli olduğu için bu sözcüklerin arasına virgöl (,) getirilmelidir.

☛ “Onlar biraz önce, verdiğim ödevi hazırlıyorlardı.” cümlesinde virgöl kaldırılırsa cümlelerin anlamı değişir. Cümlelerin ilk halinde “biraz önce” sözü “hazırlıyorlardı” fiiliyle ilgili kullanılmıştır. Cümledeki

virgöl çıkarıldığında “biraz önce” kavramı “ödev” sözcüğüyle ilişkilendirilmiş olur.

☛ İnsanın içindeki başarıma isteği, “yapılamaz, gerçekleştirilemez” denen şeylere bir bakıma meydan okuyarak; “olmaz” deneni “olur” a çeviriyor.

Bu cümlede “okuyarak” sözcüğünden sonra noktalı virgöl kullanılması noktalama yanlışlığına neden olmuştur. Cümledeki “okuyarak” sözcüğü zarf-fiildir ve zarf fiillerden sonra noktalama işareti kullanılmaz.

☛ “Dün, bugün ya da yarın () Hüzünler, özgürlükle tutsaklık arasındaki gelgitler () İnsanlar arasındaki çekişmeler () Sorunlar ve yaşananlar her dönemde aşağı yukarı aynı () Bütün bu yaşananları bir tiyatro oyununa benzetirsek tek değişen kahramanlar ()”

Parçada yer alan ilk üç cümle tamamlanmamış olduğu için ilk üç paranteze de üç nokta (...) getirilmelidir. Dördüncü ve beşinci cümleler tamamlanmış olduğu için bu cümlelerin parantezlerine nokta (.) getirilmelidir.

☛ Turgut Uyar’ın; “Çıkışı Türk şiirinde hiçbir şeyle açıklanamaz.” dediği şairimiz, yüz yaşına bastı. Yukarıdaki cümlede bir alıntı yapılmıştır. Alıntı cümlelerden önce noktalı virgöl (;) değil iki nokta (:) kullanılır.

☛ “Deniz hafifçe fısıldıyor, maceraperest
|
tekneleri maviliklere çağırıyor. Koyu mavi

ufuk; teknenin bordasına vuran dalgaların

II

sesi ve baş döndürücü iyot kokusu... De-

III

rin bir sessizlik, tümüyle doğaya adanmış

IV

günler..." Parçada II numaralı noktalama

V

işareti yanlış kullanılmıştır. Çünkü söz konusu kısımda eş görevli sözler yer almaktadır ve eş görevli sözler arasına noktalı virgül (;) değil, virgül (,) getirilir.

• "Çünkü yeryüzünün, yüzde 70'inden fazlası sular altında." cümlesinde virgül (,) yanlış kullanılmıştır. Cümlede "yeryüzünün" sözcüğü isim tamlamasının tamlayanı "yüzde 70'inden fazlası" sözü tamamlananıdır. Tamlamalarda tamlayan ile tamlanan arasına noktalama işareti getirilmez.

• "Sözün kıyası her kent, kişiliğini, yüzlerce hatta binlerce () yıldan beri tarih denen eleği sallaya sallaya oluşturmuştur." cümlesinde boş bırakılan yere virgül (,) getirilemez. Çünkü cümlede "binlerce" ve "yıldan" sözcükleri sıfat tamlaması oluşturmaktadır ve tamlamalarda tamlayan ile tamlanan arasına noktalama işareti getirilemez.

• "İçindekilerin görünmesi için torbaların ağızları yarısına kadar kıvrılmış ()" cümlesinin sonuna üç nokta (...) getirilemez. Çünkü bu cümle tamamlanmıştır ve bu cümlelerin sonuna nokta (.) konulmalıdır.

• "Öz yaşama ilişkin öğelerin, şiire, algılanması, anlaşılması zor bir biçimde ()

yansıyacağını düşünüyorum." cümlesinde parantezle boş bırakılan yere virgül (,) getirilemez. Çünkü "anlaşılması zor bir biçimde yansıyacağını" söz grubu kendi içerisinde bir bütünlük göstermektedir.

SÖZCÜK TÜRLERİ

- “Mart sonu ya da nisan ortalarında bu kente gidip bakımlı kiraz ağaçlarının ^I çiçek açmasını izleyebilir, kent içinde büyük, ^{II} yeşil bir ada görünümündeki imparatorluk ^{III} sarayının ziyarete açık bölümlerini ^{IV} gezebilir, ünlü ^V tapınakları ziyaret edebilirsiniz.” cümlesinde IV numaralı sözcük niteleme görevinde kullanılmamıştır. Cümlede numaralı diğer sözcükler ise niteleme sıfatıdır.
- Nitelik bildiren sözcükler genellikle niteleme sıfatı görevinde kullanılır. “1994 yılında Sagalassas Antik Kenti’nde yapılan heyecan verici kazılarda bu olağanüstü çeşmenin parçaları yeniden gün ışığına kavuştu.” cümlesinde altı çizili sözcüğü niteleyen bir söz kullanılmamıştır.
- “Gerçek nedir diye sormuşlar bir bilgeye.” cümlesinde altı çizili sözcük belgisiz sıfattır. Çünkü bu cümlede geçen “bir” sözcüğü “herhangi bir” anlamındadır ve belgisiz bir sözcüktür.
- “Ben de sık sık yanına gider, getir götür işlerinde ona yardım ederdim.” cümlesinin yüklemi yardımcı eylemle kurulmuş birleşik eylemdir. Türkçede en çok et-, ol-, eyle-, kıl- ve buyur- yardımcı eylemleri kullanılır.

- “İle” sözcüğü cümlede “ve” anlamı kazanınca bağlaç görevinde kullanılmış olur. Cümlede “ve” anlamını karşılamayan “ile” sözcüğü edat olur.
- “Senin bu işi de yarım bırakacağın belliydi.” cümlesinin yüklemi fiil olmadığı için bu cümlede çatı özelliği aranmaz.
- “Bir zamanlar savaşçı halkıyla çevreyi korkutan Erythrai kenti şimdi ^I kendi halinde, ^{II} sessiz sedasız, bir yazlıkçı ^{III} ^{IV} ^V ilçeye dönüşmüş ve İldırı adını almış.” cümlesinde II numaralı sözcük (şimdi) zaman zarfıdır. Numaralı diğer sözcükler ise niteleme sıfatı görevinde kullanılmıştır.
- “Bir martı denize değercesine uçtu.” cümlesinde eylemin nasıl yapıldığı (denize değercesine) belirtilmiştir. Cümlede eylemin nasıl yapıldığını belirten sözler “durum zarfı” görevindedir.
- “Pencerenin tanıdığı sınırlar içinde deniz, o sonsuz mavilik, ısıltılar içinde uzanıyordu.” cümlesinde eylemi niteleyici söz (ısıltılar içinde) kullanılmıştır. Cümlelerde eylemleri niteleyen sözler durum zarfı, isimleri niteleyen sözler niteleme sıfatı görevindedir.
- “Edebiyatın, okuru evindeki rahat koltuğundan kaldırma ve onu ^I eyleme sürük- ^{II} leme gücüne sahip olduğu hep göz ardı

edilir. Bu sözünden, edebiyatın bir propaganda aracı olması gerektiğini savunduğum anlaşılmasın. Ben okuru bilinçlendiren edebiyatı severim. Ama yazınsallığı

III

IV

öldürmeden, türü kötüye kullanmadan ve yaptığı işin hakkını vererek...”

Parçada I numaralı sözcük (onu) kişi zaimi, II numaralı sözcük (hep) zarf, III numaralı sözcük (edebiyatı) ile IV numaralı sözcük (yazınsallığı) ise isim görevinde kullanılmıştır.

“Mavi kapıları, suya gömülmüş ağaçları,
I II
çöpleri karıştıran kedileri, kıyıdaki sazlıkları
III IV
çekmek için fotoğraf makinemi yanıma
V

aldım.” cümlesinde geçen ilk dört tamlama sıfat, V numaralı tamlama ise belirtisiz isim tamamlamasıdır.

“Birbirlerini görmeden yıllarca yazışmışlar.” cümlesinin yüklemine geçen -ş eki eylemin karşılıklı yapıldığını bildiren bir çatı ekidir.

“Geziden kucak kucak papatyalarla döndüler.” cümlesinde geçen ikileme bir isimden (papatyalarla) önce gelip onu nitelemiş ve sıfat görevinde kullanılmıştır.

“Odanın tabanını kaplayan halı ona büyük dedesinden armağanmış.” cümlesinde altı çizili sözcük isim olduğu için iş, oluş ya da hareket bildirmemektedir. İş, oluş ya da hareket bildiren sözcükler eylemdir.

“Oda yeterince güneş almadığı için çiçekler sarardı.” cümlesinde “almadığı” sözcüğündeki -ma, olumsuzluk ekidir. “Yazın evin pencerelerine çift cam taktırmayı düşünüyoruz.” cümlesinde yer alan “taktırmayı” sözcüğündeki -ma eki ise olumsuzluk bildirmemektedir. Çünkü bu sözcükteki -ma, isim-fiil ekidir.

“Bu yapıtta yazar, yurdumuzdaki tarihi ve
I
modern görünümlü saat kulelerini anla-
II
tıyor. Kulelerin eşsiz mimari özelliklerini

III
anlatıyor. Kulelerin eşsiz mimari özelliklerini açıklıyor. Bunların kültürel değerlerini
IV
anlatıyor. Bu olağanüstü yapıların, birkaç
V

çı dışında, acınacak durumda olduğuna da dikkat çekiyor.

Parçada I, II, III ve V numaralı sözcükler kendilerinden sonraki sözcükleri niteleyerek sıfat görevinde kullanılmıştır. IV numaralı sözcük ise işaret zamiridir.

“Sinop’un şirin ilçelerinden biri olan Erfelek’e bir saat sonra geliyoruz.” cümlesinde şimdiki zaman kip eki (-yor), gelecek zaman kip ekinin (-acak) görevinde kullanılmıştır. Bunu cümlede geçen “bir saat sonra “ söz öbeğinden anlayabiliriz.

“Senin annen bu yemeği çok güzel yapıyor.” cümlesinde söz konusu işin her zaman yapıldığı anlamı vardır. Çünkü cümlede şimdiki zaman kip eki (-yor), geniş zaman kip ekinin (-r) yerine kullanılmıştır.

- “Birbirlerine çocukluk anılarını anlatırken ağır ağır kaleye kadar yürüdüler.” cümlesinde eylemin (yürüdüler) nasıl yapıldığını belirten bir söz (ağır ağır) kullanılmıştır. Eylemin nasıl yapıldığını belirten sözler cümlede durum zarfı görevindedir.
- “Şirketimizde bu kararlar yıllardır uygulanagelmekte.” cümlesinde işin sürekli yapıldığı anlamı vardır. Çünkü cümlede sürerlik fiili (-egel-) kullanılmıştır.
- “Anlattıklarıyla beni en çok etkileyen kişi babaannemdi. Anlattıklarına inanmasam da ondan etkileniyordum.” cümlelerinde zaman bildirme görevinde kullanılmış sözler yoktur. Bunu, cümlelerin yüklemelerine “Ne zaman?” sorusunu yönelterek anlayabiliriz.
- “Sabah saçımı kestirdim, sonra taksitleri ödemeye gittim.” cümlesinde altı çizili sözcük bağlaç değil, zaman zarfıdır.
- “Pencereyi açarsam kuşlar uçuvorecek.” cümlesinin yüklemi işin kısa sürede gerçekleşeceğini bildirmektedir. Çünkü bu cümlemin yüklemine tezlik bildiren fiil (-iver-) bulunmaktadır.
- “Köyün meydanında, büyük çınarların altında dükkânlar ve fırın vardı. Pembe yanaklı çocuklar dik yokuşlarda koştuyorlardı. Dağın yamacına kurulmuş bu sevimli köy beni çok etkiledi.”

Parçada geçen I, III, IV ve V numaralı sözcükler kendilerinden sonraki isimleri niteleme görevinde kullanılmıştır. Yani bu sözcükler niteleme sıfatıdır. II numaralı sözcük ise belirtili isim tamlamasının (çınarların altında) tamlananı görevinde kullanılmıştır.

- “Bu mis kokulu, nazlı çiçek, şimdilerde ulu Toroslar’ın zirvesindeki karlı bir dağ

köyünün başlıca geçim kaynağı.” cümlesinde I, II, III ve IV numaralı sözcükler kendilerinden sonraki isimleri niteleyip sıfat görevinde kullanılmıştır. cümledeki V numaralı sözcük ise belirtisiz isim tamlamasının (geçim kaynağı) tamlananı görevindedir.

- “Güzel sanatların öteki dallarıyla uğraşan sanatçılar, günlük etkinlik planına göre festivalde yer alacak .” cümlesinde geçen “göre ” sözcüğü bir edattır ve tek başına kullanıldığında çoğu edat gibi belli bir anlam ifade etmez.

CÜMLE ÖGELERİ VE TÜRLERİ

- “Yarınki toplantıya hanginiz katılacaksınız ?” cümlesinde soru, işi yapanı (özneyi) buldurmaya yöneliktir. Çünkü cümlede soru sözcüğü (hanginiz) yerine yazılacak söz özne görevinde olacaktır.
- “Bir serçe cıvıladı.” cümlesinde işi yapan (özne) bellidir (bir serçe).
- “Çiçeğe durmuş iğdelerin baygın kokusu nu bana kadar taşıdı.” cümlesinde eylemden etkilenen varlık (nesne), tektir (çiçeğe durmuş iğdelerin baygın kokusunu).
- “Bahçe, odanın penceresinden çok güzel görünüyordu.” cümlesinde “odanın penceresinden” söz öbeği hem belirtili isim tamlamasıdır hem de dolaylı tümleç görevindedir.
- “Hava karanlık, ortalık sessizdi. Yerler buzlu ve kaygandı.” cümleleri yüklemlerine (karanlık, sessizdi, buzlu, kaygandı) göre isim cümlesidir. Yüklemleri fiil olan cümleler fiil cümlesi, yüklemleri isim soylu olan cümleler isim cümlesi olarak adlandırılır.
- “Dönüp dolaşıp yine o parka geldi. Yeni yapılmıştı.” cümlelerinin yüklemleri (geldi, yapılmıştı) bu cümlelerin sonunda yer almıştır. Dolayısıyla bu cümleler yüklemine göre devrik (kuralsız) cümle değil, düz (kurallı) cümledir.